

การพัฒนาเครือข่ายเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพบริการ
ปฐมภูมิเขตภาคใต้ตอนบน: กรณีศึกษาการเยี่ยมบ้าน
ผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้พิการในชุมชน

**Developing Knowledge Sharing in Home Health Care
Services of Southern Region Primary Care Network**

เอกรัฐ จันทร์วันเพ็ญ

โรงพยาบาลสิชล อ.สิชล จ.นครศรีธรรมราช

ที่มา

6 CUP
5 จังหวัด
ภาคใต้
ตอนบน

ท้ายเหมือง

หลังสวน

กาญจนดิษฐ์

Node
ติชด

ฉวาง

อ่าวลึก

ที่มา

- ปัญหาที่ทุกเครือข่ายพบร่วมกัน ได้แก่ ปัญหาผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้พิการในชุมชนไม่ได้รับการดูแลต่อเนื่องถึงที่บ้านและไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขในโรงพยาบาล ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคและความพิการตามมา
- ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน (**Home health care**) เป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อให้เห็นภาพของบริการในเวชปฏิบัติปฐมภูมิ
- การพัฒนาเครือข่ายเรียนรู้ มีแนวคิดเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรบุคคล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ ให้มีความรู้และเข้าใจ หลักการของเวชปฏิบัติปฐมภูมิ (**Primary care concept**)

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการจัดการความรู้ของ
ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิเขตภาคใต้ตอนบน
เรื่องการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้พิการในชุมชน

ระเบียบการวิจัย

- **วิธีการศึกษา:** เป็นงานวิจัยแบบ Research and Development
- **ประชากรตัวอย่าง:** เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเครือข่ายปฐมภูมิเขตภาคใต้ตอนบน 6 เครือข่าย จำนวน 36 คน (พยาบาลวิชาชีพ 24 คน และ นักวิชาการสาธารณสุข 12 คน)
- **ระยะเวลาการศึกษา:** เมษายน 2553 ถึง พฤศจิกายน 2553 (8 เดือน)

ระเบียบการวิจัย

- **เครื่องมือที่ใช้** กระบวนการจัดการความรู้ (KM) กับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายด้วยการแบ่งปันและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (share and learning) จำนวน 3 ครั้ง
- **การวิเคราะห์ข้อมูล** ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร่วมกับการสังเคราะห์เปรียบเทียบผลการถอดบทเรียนในแต่ละครั้ง

กระบวนการจัดการความรู้ (KM)

Success Story Telling: เรื่องเล่า ไร้พั้ง

ตารางที่ 1 แผนปฏิบัติงานเครือข่ายเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพบริการปฐมภูมิเขตภาคใต้ตอนบน

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติ/ ผู้รับผิดชอบหลัก
มี.ค. 2553	ประชุมทีมดำเนินงาน, วางแผนการดำเนิน เครือข่ายเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพบริการปฐมภูมิภาคใต้ตอนบน และกำหนดประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ทีมนำ ทั้ง 6 เครือข่าย
26-27 เม.ย. 2553	จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้พิการในชุมชน ครั้งที่ 1	เครือข่ายสุขภาพอำเภอสิชล
พ.ค.-มิ.ย. 2553	การเยี่ยมบ้าน และ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการในชุมชน	เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกหน่วยบริการ
19-20 ก.ค. 2553	จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้พิการในชุมชน ครั้งที่ 2	เครือข่ายสุขภาพอำเภออ่าวลึก
ส.ค.-ต.ค. 2553	การเยี่ยมบ้าน และ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการในชุมชน	เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกหน่วยบริการ
29-30 พ.ย. 2553	จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้พิการในชุมชน ครั้งที่ 3	เครือข่ายสุขภาพอำเภอหลังสวน
ธ.ค. 2553	สรุปผลการดำเนินงานและสรุปผลการถอดบทเรียน	ทีมนำ ทั้ง 6 เครือข่าย

ภาพการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
เครือข่ายบริการปฐมภูมิ ภาคใต้ตอนบน
ครั้งที่ 1 วันที่ 26-27 เมษายน 2553
CUP สิชล จ.นครศรีธรรมราช

Success Story Telling: เรื่องเล่า ไร้พั้ง

ครั้งที่ 2 วันที่ 19-20 กรกฎาคม 2553
CUP อ่าวลึก จ.กระบี่

Success Story Telling: เรื่องเล่า เราพลัง

ครั้งที่ 3 วันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2553
CUP หลังสวน จ.ชุมพร

Success Story Telling: เรื่องเล่าเร้าพลัง+ การมีส่วนร่วมของชุมชน
และอสม.

ผลการศึกษา

- มี Node การเรียนรู้เครือข่ายบริการปฐมภูมิเขตภาคใต้ตอนบน เกิดขึ้น
- ผลการประเมินเจ้าหน้าที่กลุ่มเป้าหมาย
 - ความรู้เรื่องการดูแลผู้ป่วยที่บ้านเพิ่มขึ้นร้อยละ 91.13
 - ทักษะต่อการดูแลผู้ป่วยที่บ้านเพิ่มขึ้นร้อยละ 86.48
 - การปฏิบัติลงชุมชนเพื่อติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ 78.51
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความพึงพอใจในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เฉลี่ยร้อยละ 87.35

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินบุคลากรในหน่วยบริการปฐมภูมิ

หัวข้อประเมิน	ครั้งที่ 1 คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)	ครั้งที่ 2 คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)	ครั้งที่ 3 คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)
1.ความรู้เรื่องการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน	82.34	88.61	91.13
2.ทัศนคติต่อการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน	84.65	85.56	86.48
3.การปฏิบัติลงชุมชนเพื่อติดตามเยี่ยม บ้าน	68.15	72.52	78.51
4.ความพึงพอใจในกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	84.81	86.63	87.35

ผลการศึกษา

■ การถอดบทเรียนเชิงคุณภาพ

- **ครั้งแรก** แต่ละเครือข่ายมีแนวทางการเยี่ยมบ้านที่แตกต่างกัน โดยเครือข่ายที่มีพยาบาลเวชปฏิบัติหรือแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว เป็นที่ปรึกษาใช้หลักการ INHOMESSS ในการประเมินผู้ป่วยที่บ้าน มีการวางแผนตั้งแต่ก่อนเยี่ยมและสรุปผลหลังเยี่ยม การเยี่ยมบ้านที่ดีต้องมีขั้นตอนและตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน
- **ครั้งที่สอง** ทุกเครือข่ายมีความเห็นร่วมกันเรื่องการทำงานสหวิชาชีพที่สามารถนำความรู้ของแต่ละวิชาชีพร่วมดูแลผู้ป่วย และการฝึกทบทวนทักษะทางการพยาบาล มีการแลกเปลี่ยนการใช้เครื่องมือ 2 ticks **
- **ครั้งที่สาม** บทเรียนเรื่องการมีส่วนร่วมกับชุมชน และอสม. ในการดูแลผู้ป่วยและครอบครัว กระบวนการสร้างการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน

ตารางทบทวนทักษะ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเครือข่ายรพ. (ตาราง 2 Ticks**)

ทักษะการ เยี่ยมบ้าน	สอ.เขาฝ้าย ชื่อ.....	สอ.เกร็ด แรด ชื่อ.....	สอ.สี่ขีด ชื่อ.....	สอ.จอม พิบูลย์ ชื่อ.....	สอ.ทำหิน ชื่อ.....	สอ.โนคอน ชื่อ.....	สอ.เขาใหญ่ ชื่อ.....
การทำแผล	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
การใส่สายสวน ปัสสาวะ	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
การใส่สายให้อาหาร ทางจมูก	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
การพลิกตะแคงตัว	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
การออกกำลังกายยืด กล้ามเนื้อ และ บริหารข้อ	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○

○ 1st Tick เมื่อผ่านการสอนโดยทีม แพทย์ พยาบาลวิชาชีพ และนักกายภาพบำบัด จากโรงพยาบาลแล้ว

~~○~~ 2nd Tick เมื่อทีมสหวิชาชีพผู้สอน มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุข สามารถ ปฏิบัติกับผู้ป่วยได้จริง

ผลการศึกษา

- ผลการสังเคราะห์เปรียบเทียบการถอดบทเรียนในแต่ละครั้ง พบว่า
ทุกเครือข่าย มีการมองผู้ป่วยแบบเป็นองค์รวมที่ชัดเจนในทุกมิติที่มากขึ้น
จากเดิมที่มองปัญหาผู้ป่วยเฉพาะตัวบุคคล จนสามารถมองเห็นปัญหา
ครอบครัวที่มีผลต่อภาวะสุขภาพ และมิติด้านจิตใจ รวมถึงการทำงานใน
ชุมชน (Whole person approach)
- สอดคล้องกับหลักการของเวชศาสตร์ครอบครัว (Family Medicine) ที่เน้น
การดูแลแบบองค์รวม (Holistic care) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของบริการปฐมภูมิ
(Primary care)
- คุณลักษณะคุณภาพของบริการปฐมภูมิ: เข้าถึงง่าย, ต่อเนื่อง, ผสมผสาน,
เป็นองค์รวม และมีส่วนร่วมกับชุมชน

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในงานประจำ

- กระบวนการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องจากโรงพยาบาลถึงที่บ้าน ให้ประสบความสำเร็จ ผู้ปฏิบัติงาน ต้องมีความรู้เรื่องการประยุกต์ใช้แนวคิดการดูแลแบบ องค์กรรวม (Holistic care) ได้แก่ การดูแลตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ครอบคลุมทุกมิติทางด้านกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และ จิตวิญญาณ
- การฝึกทบทวนทักษะปฏิบัติการพยาบาลดูแลผู้ป่วย แก่เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข เพื่อใช้ในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้พิการที่บ้าน เช่น ทักษะการใส่สายให้อาหารทางจมูก, การใส่สายสวนปัสสาวะ, การพลิกตะแคงตัว เป็นต้น
- การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอกรณีศึกษาจากการลงเยี่ยมบ้าน ของแต่ละเครือข่ายบริการปฐมภูมิ เป็นประจำทุกเดือน

บทเรียนที่ได้รับ

- การเยี่ยมบ้าน เป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องในบริการปฐมภูมิ
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ต้องมีความเข้าใจในหลักการของเวชศาสตร์ครอบครัว การดูแลแบบองค์รวม การเชื่อมโยงกับการทำงานในเวชปฏิบัติปฐมภูมิและในชุมชน
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ต้องมีความเก่งในงานประจำที่ตนทำงาน การจัดการให้เกิดความเก่งในวิชาชีพโดยการฝึกทบทวนทักษะ เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- ความศรัทธาในงานที่ทำ ความมุ่งมั่นและใส่ใจในงานที่ทำ
- การมองผู้ป่วยและครอบครัวเป็นศูนย์กลาง
- การทำงานที่เชื่อมต่อกับชุมชน
- การมีส่วนร่วมของชุมชน อสม.ในการร่วมเป็นทีมเยี่ยมบ้าน
- การทำงานสหวิชาชีพ
- การเรียนรู้ของเจ้าหน้าที่จากการลงมือปฏิบัติจริง

การสนับสนุนที่ได้จากผู้บริหารหน่วยงาน

- ผู้อำนวยการโรงพยาบาล สาธารณสุขอำเภอ และคณะกรรมการ คปสอ.ทุกเครือข่าย ให้การสนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นอย่างดี
- ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่แบ่งปันประสบการณ์เรื่องราวดี ๆ จากทุกเครือข่ายบริการปฐมภูมิ

ประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1. ระบบการจัดการเครือข่าย (CUP Network)
2. การจัดการเครือข่ายทันตกรรม
3. การเยี่ยมบ้านผู้ป่วย (Home health care)
4. การดูแลสุขภาพผู้พิการโดยชุมชน
5. การจัดการสุขภาพโดยชุมชนต้นแบบ

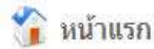
<http://gotoknow.org/blog/pmqasichon>

<http://gotoknow.org/blog/pmqasichon>

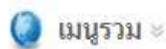
PCA เครือข่ายอำเภอสิชล

• การจัดการความรู้ (Knowledge Management) • เครือข่ายสังคม (Social Network)

หน้าแรก

เมนูรวม

เมนูของฉัน

ออกจากระบบ

ค้นหา

[home](#) / [blog](#) / [pmqasichon](#)

ค้นหา

[นำบล็อกนี้เข้าแพลนเน็ตของท่าน](#) [เพิ่มบันทึก](#) [แก้ไขบล็อก](#) [ตกแต่งบล็อก](#)

Camping

[ประวัติ](#) :: [ศูนย์รวมข้อมูล](#) :: [อินทิน](#) :: [บล็อก](#) :: [แพลนเน็ต](#) :: [ไฟล์](#) :: [คำถาม](#) :: [เว็บอ้างอิง](#) :: [อีเมลติดต่อ](#) :: [ข่าวประชาสัมพันธ์](#)

กำหนดการPCA NODE แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 3 อ.หลังสวน จ.ชุมพร (2)

RSS [PCA เครือข่ายอำเภอสิชล - Camping](#)

JavaScript Badge

```
<script src="http://gotokn with /  
without stylesheet
```

คำอธิบายบล็อก

สรุปประเด็นจากการประชุม ถอดบทเรียน
จากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่าย

ทีมนำ เครือข่ายเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพบริการปฐมภูมิเขตภาคใต้ตอนบน

การสร้างบรรยากาศในการทำงาน

เป้าหมาย KV

การทำงานอย่างมีความสุข

KA
เรื่องเล่าทั้ง 6 กลม

วัตถุประสงค์
เพื่อพัฒนา competency การทำงานเป็นทีม

- รับรู้เป้าหมายและผลการดำเนินงานของหน่วยงาน/ผู้ร่วมงาน
- ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานของผู้ร่วมงานอย่างเต็มใจ
- ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของทีมได้สำเร็จ
- แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นใหม่ๆกับผู้ร่วมงานอื่น
- ร่วมกันสร้างแนวทางการทำงานเป็นทีม

กำหนดการ

- ฟอนคลายร่างกาย body scan
 - แยกกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - ตัวแทนกลุ่มนำเสนอในที่ประชุมรวม
- กระบวนการเรียนรู้ รับฟัง เอาใจใส่ต่อร่างกาย

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ KS
เอาสิ่งที่ดีเองได้สร้างบรรยากาศในการทำงาน

ใช้เครื่องมือสุนทรียสนทนา

กติกากา

- มีสมาธิอยู่กับตัวเอง และสิ่งที่ได้ป็น
- ฟังแบบลึกซึ้ง
- ไม่ได้แย้ง/แทรกแซง
- พูดให้สั้น/ไม่ผูกขาดเวที
- คิดเชิงบวก
- ไม่ตัดสิน ไม่ด่วนสรุป
- เปิดใจและพร้อมจะเปลี่ยน มุมมอง และสมมุติฐาน อย่างกล้าหาญ มีความสุข
- ร่วมกันฝัน อะไรที่ควรจะเป็น อะไรที่จะเป็นไปได้
- ร่วมกันสร้างสรรค์ ความตื่นเต้น และพลังในการทำงาน